

**SZKOŁA PODSTAWOWA NR 38
im. gen. Stanisława Maczka
w Gdańsku**

**PROGRAM ORIENTACJI
ZAWODOWEJ DLA KLAS IV-VI
SZKOŁY PODSTAWOWEJ**

ROK SZKOLNY 2022/2023

GDAŃSK 2022

SPIS TREŚCI

I Podstawy prawne	3
II Założenia ogólne programu	3
III. Cel ogólny doradztwa zawodowego.....	4
IV. Treści programowe oraz cele szczegółowe.....	4
V. Warunki i sposoby realizacji programu.....	6
VI. Ewaluacja programu	7
Załącznik 1 – Literatura i zasoby do realizacji programu doradztwa zawodowego	8
Załącznik 2 – Harmonogram realizacji	9

I. PODSTAWY PRAWNE

Prowadzenie działań związanych z orientacją zawodową dla klas IV – VI w szkole podstawowej reguluje m.in. ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe, w której zapisano, że system oświaty zapewnia przygotowanie uczniów do wyboru zawodu i kierunku kształcenia. Szczegółowe regulacje wprowadza rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego.

II. ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Program stanowi realizację jednolitej, uwzględniającej etapy rozwojowe uczestników oraz specyfikę typów szkół, systemowej koncepcji orientacji zawodowej, rozumianej, jako ogół działań o charakterze dydaktyczno-wychowawczym, ukierunkowanych na kształtowanie u uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji poprzez poznawanie i rozwijanie własnych zasobów oraz nabywanie wiedzy na temat zawodów i rynku pracy. Program orientacji zawodowej bazuje na kilku wybranych teoriach doradczych uwzględniających możliwości psychofizyczne uczniów na II etapie edukacyjnym. Głównym kryterium doboru koncepcji było uwzględnienie etapów rozwojowych dziecka w procesie przygotowywania go do planowania własnej kariery edukacyjno-zawodowej. Za jedną z istotnych koncepcji przyjęto teorię rozwoju psychospołecznego człowieka E. Eriksona, ukazującą bieg życia człowieka jako sekwencję kolejnych konfliktów. Konflikt do rozwiązania na tym etapie rozwojowym: pracowitość versus poczucie niższości może zostać rozwiązany poprzez takie działania jak: rozwijanie autorefleksji i strategii radzenia sobie z trudnościami i problemami, rozwijanie własnych zasobów, w tym umiejętności korzystania ze wsparcia innych oraz kształtowanie postawy wytrwałości w realizacji działań. Sukces w rozwiązaniu tego konfliktu prowadzi do zdobycia poczucia własnej kompetencji i decyduje o późniejszym stosunku do pracy, do ludzi, z którymi się pracuje oraz zdolności do sukcesu. Koncepcja ta stanowi ramę postrzegania „pracy” na różnych etapach życia człowieka. Kolejne koncepcje: D. Super’a i E. Ginzberga opisują etapy rozwoju dziecka w zakresie uświadamiania sobie własnych zainteresowań/preferencji. Według D. Super`a okres rozwojowy 10–12 lat to przejście z etapu fantazji do etapu zainteresowań, w którym jednostka kształtuje obraz samego siebie i „ja” zawodowe opierając się na własnych dokonaniach w różnych obszarach oraz na podstawie relacji i identyfikacji ze światem

dorosłych. Według E. Ginzberga na ten okres rozwojowy przypadają etap fantazji i wkraczanie w etap próby. W tym okresie zabawa m.in. w pełnienie różnych ról zawodowych stopniowo ukierunkowuje się na pracę, stanowiąc pierwsze, elementarne próby przyszłej identyfikacji zawodowej. Koncepcja inteligencji wielorakich H. Gardnera zwraca uwagę na rolę rozpoznawania i rozwijania różnorodnych zasobów poznawczo-osobowościowych ucznia w procesie przygotowania do planowania kariery edukacyjno-zawodowej. Koncepcja A. Roe stanowi uzupełnienie powyższych teorii, a odniesienie do niej dotyczy przede wszystkim kwestii powiązania zainteresowań i pasji dziecka z uwarunkowaniami rodzinnymi i kształtowaniem wzmacniających relacji dorosły – dziecko. Zgodnie z modułową strukturą programu w każdej klasie są realizowane cele ze wszystkich czterech wskazanych obszarów: Poznawanie własnych zasobów; Świat zawodów i rynek pracy; Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie; Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych. Treści są sukcesywnie pogłębiane/poszerzane w kolejnych latach kształcenia. Przewidziane w programie działania realizowane w ramach orientacji zawodowej powiązane są z treściami kształcenia ogólnego, co umożliwia uczniom dostrzeganie związków pomiędzy tym, czego się uczą, a swoją dalszą edukacją i przyszłą karierą zawodową. Ponadto w programie uwypuklono rolę kompetencji kluczowych przewidzianych do rozwijania w ramach podstawy programowej (tj. postawy: kreatywności, przedsiębiorczości, innowacyjności i współpracy zespołowej). Oznacza to, że nauczyciel realizujący program orientacji zawodowej, jednocześnie podejmuje działania mające na celu wspólne (tj. angażujące rodziców, innych nauczycieli i pracowników szkoły, a także przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego szkoły) wypracowanie efektów kształcenia zapisanych w podstawie programowej.

III. CEL OGÓLNY ORIENTACJI ZAWODOWEJ

Celem orientacji zawodowej w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

IV. TREŚCI PROGRAMOWE ORAZ CELE SZCZEGÓŁOWE

W programie uwzględniono cztery obszary szczegółowych – zgodne z Wewnątrzszkolnym Systemem Doradztwa Zawodowego:

1. **Poznawanie własnych zasobów**, m.in.: zainteresowań, zdolności i uzdolnień, mocnych i słabych stron, jako potencjalnych obszarów do rozwoju, ograniczeń, kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw), wartości, predyspozycji zawodowych, stanu zdrowia.

2. **Świat zawodów i rynek pracy**, m.in.: poznawanie zawodów, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o zawodach i rynku pracy, umiejętność poruszania się po nim, poszukiwanie i utrzymanie pracy.
3. **Rynek edukacyjny i uczenie się przez całe życie**, m.in.: znajomość systemu edukacji i innych form uczenia się, wyszukiwanie oraz przetwarzanie informacji o formach i placówkach kształcenia, uczenie się przez całe życie.
4. **Planowanie własnego rozwoju i podejmowanie decyzji edukacyjno-zawodowych**, m.in.: planowanie ścieżki edukacyjnej i zawodowej z przygotowaniem do zdobywania doświadczenia zawodowego oraz refleksji nad nim, podejmowanie i zmiany decyzji dotyczących edukacji i pracy, korzystanie z całościowego poradnictwa kariery.

Cele szczegółowe programu

1. POZNAWANIE WŁASNYCH ZASOBÓW

Uczeń:

- 1.1 określa własne zainteresowania i uzdolnienia oraz kompetencje;
- 1.2 wskazuje swoje mocne strony oraz możliwości ich wykorzystania w różnych dziedzinach życia;
- 1.3 podejmuje działania w sytuacjach zadaniowych i ocenia swoje działania, formułując wnioski na przyszłość;
- 1.4 prezentuje swoje zainteresowania i uzdolnienia wobec innych osób z zamiarem zaciekawienia odbiorców.

2. ŚWIAT ZAWODÓW I RYNEK PRACY

Uczeń:

- 2.1 wymienia różne grupy zawodów i podaje przykłady zawodów charakterystycznych dla poszczególnych grup, opisuje różne ścieżki ich uzyskiwania oraz podstawową specyfikę pracy w zawodach;
- 2.2 opisuje, czym jest praca i jakie ma znaczenie w życiu człowieka;
- 2.3 podaje czynniki wpływające na wybory zawodowe;
- 2.4 posługuje się przyborami i narzędziami zgodnie z ich przeznaczeniem oraz w sposób twórczy i niekonwencjonalny;
- 2.5 wyjaśnia rolę pieniądza we współczesnym świecie i jego związek z pracą.

3. RYNEK EDUKACYJNY I UCZENIE SIĘ PRZEZ CAŁE ŻYCIE

Uczeń:

- 3.1 wskazuje różne sposoby zdobywania wiedzy, korzystając ze znanych mu przykładów, oraz omawia swój indywidualny sposób nauki;
- 3.2 wskazuje przedmioty szkolne, których lubi się uczyć;
- 3.3 samodzielnie dociera do informacji i korzysta z różnych źródeł wiedzy.

4. PLANOWANIE WŁASNEGO ROZWOJU I PODEJMOWANIE DECYZJI EDUKACYJNO- ZAWODOWYCH

Uczeń:

- 4.1 opowiada o swoich planach edukacyjno-zawodowych;
- 4.2 planuje swoje działania lub działania grupy, wskazując szczegółowe czynności i zadania niezbędne do realizacji celu;
- 4.3 próbuje samodzielnie podejmować decyzje w sprawach związanych bezpośrednio lub pośrednio z jego osobą.

Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu są spójne z celami kształcenia ogólnego, uwzględniają najważniejsze umiejętności rozwijane w ramach kształcenia ogólnego oraz zadania szkoły. Cel ogólny oraz cele szczegółowe programu orientacji zawodowej dla klas IV–VI są spójne z celami preorientacji zawodowej (przedszkole), orientacji zawodowej (klasy I–III szkoły podstawowej) i doradztwa zawodowego w klasach VII–VIII szkoły podstawowej.

V. WARUNKI I SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

Określone w programie cele przewidziane są do realizacji podczas:

- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu;
- wspomaganie uczniów w wyborze kierunku kształcenia i zawodu w trakcie bieżącej pracy z uczniami doradcy zawodowego, nauczycieli i wychowawców m.in. na obowiązkowych i dodatkowych zajęciach edukacyjnych;
- podczas innych działań doradczych realizowanych w szkole lub poza nią (np. spotkania z przedstawicielami zawodów, udział w wycieczkach zawodoznawczych do zakładów pracy).

Działania związane z doradztwem zawodowym będą realizowane przez całą kadrę pedagogiczną. W realizację programu orientacji zawodowej włączeni zostaną rodzice, przedstawiciele instytucji oświatowych zajmujących się doradztwem zawodowym (m.in. specjaliści z poradni psychologiczno-pedagogicznych), szkoły ponadpodstawowe oraz otoczenie społeczno-gospodarcze szkoły, przez które należy rozumieć pracodawców/przedsiębiorców, organizacje pracodawców, instytucje edukacyjne i instytucje działające na rynku pracy (np. Centrum Rozwoju Talentów, powiatowy urząd pracy, Ochotnicze Hufce Pracy), uczelnie wyższe, itp. Szczególną uwagę na tym etapie edukacyjnym zwrócimy na współpracę z rodzicami w zakresie wspomagania ucznia w poznawaniu własnego potencjału i możliwości oraz kształtowania jego samodzielności i postawy proaktywnej. Osiągnięcie tego celu jest możliwe dzięki włączaniu rodziców w działania szkoły i angażowanie ich do różnych form działań doradczych, np. organizacji wizyt w zakładach pracy, spotkań z rodzicem opowiadającym o danym zawodzie/ścieżce kariery zawodowej.

VI. EWALUACJA PROGRAMU

Ewaluacja programu będzie odbywać poprzez:

- pytania ewaluacyjne do uczestników zajęć;
- autorefleksję i samoocenę uczestników (swobodne wypowiedzi na zakończenie zajęć);
- zbieranie opinii i informacji zwrotnych od rodziców;
- analizę dokumentacji (dzienniki – tematy zajęć).

Ewaluacja prowadzona będzie w sposób ciągły poprzez okresowe spotkania osób realizujących działania związane z doradztwem zawodowym w szkole, w tym orientacji zawodowej, poświęcone m.in. omawianiu skuteczność podejmowanych działań oraz okresową ocenę stopnia realizacji celów szczegółowych zawartych w programie orientacji zawodowej przez wychowawcę.

Załączniki 1

Literatura i zasoby do realizacji programu doradztwa zawodowego

- Mapa Karier – Interaktywne narzędzie doradztwa zawodowego w szkole
<https://mapakarier.org/>
- Portal Doradztwo Edukacyjno-Zawodowe <https://doradztwo.ore.edu.pl/>
- Młodzieżowy Kwestionariusz Zainteresowań Zawodowych – MŁOKOZZ
Źródło dostępu: <http://scholaris.pl/zasob/104019>
- Wybieram zawód – pakiet edukacyjny dla klas 4–6 szkoły podstawowej
Źródło dostępu: <http://scholaris.pl/zasob/103923>; <http://www.wybieramzawod.pl/>
- Rozpoznawanie predyspozycji i zainteresowań gwarancją życiowego sukcesu – pakiet edukacyjny (szkoła podstawowa)
Źródło dostępu: <http://scholaris.pl/zasob/66990>
- Labirynt zawodów
Źródło dostępu: <http://labirynt-zawodow.progra.pl/>
- Poznaj swoje zainteresowania i świat szkolnictwa zawodowego
Źródło dostępu: <http://www.doradztwo.koweziu.edu.pl/index.php/vademecum-doradztwa-zawodowego>
- Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego, D. Obidniak, A. Pfeiffer, M. Suliga, KOWEŻiU, Warszawa 2013, Informator w formie interaktywnej. Źródło dostępu: <http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod/>
- O stylach uczenia się i edukacji, R.R. Gajewski, E-mentor nr 4 (11) 2005
Źródło dostępu: <http://www.e-mentor.edu.pl/artukul/index/numer/11/id/189>
- Vademecum Talentu, zintegrowana ocena predyspozycji i zainteresowań zawodowych uczniów – pakiet edukacyjny (szkoła podstawowa, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna)
Źródło dostępu: <http://scholaris.pl/zasob/66993>; <http://scholaris.pl/zasob/66992>;
<http://scholaris.pl/zasob/66994>.

Załączniki 2

Harmonogram działań

Zadanie	Planowany termin realizacji	Rodzaj aktywności	Osoba odpowiedzialna
Zapoznanie rady pedagogicznej z planem WSDZ na rok sz. 2022/2023	wrzesień	Rada pedagogiczna	koordynator WSDZ
Przedstawienie wychowawcom klas IV-VI propozycji scenariuszy zajęć z zakresu orientacji zawodowej	wrzesień	Spotkania koordynatora z wychowawcami, przedstawienie propozycji scenariuszy zajęć	koordynator WSDZ
Realizacja zajęć z zakresu orientacji zawodowej	cały rok szkolny	Zajęcia w klasach	wychowawcy klas IV-VI, szkolny doradca zawodowy
Poznanawanie zawodów w swojej okolicy	cały rok szkolny	Udział uczniów w wycieczkach organizowanych do różnych instytucji, spotkania z przedstawicielami różnych zawodów	wychowawcy klas IV-VI
Poszerzanie wiedzy w zakresie doradztwa zawodowego	zgodnie z ofertą jednostek szkoleniowych	Udział w konferencjach, szkoleniach	nauczyciele, koordynator WSDZ
Rozwijanie aktywności uczniów w ramach SU i wolontariatu	cały rok szkolny	Przeprowadzanie zajęć dla klas młodszych, akcje charytatywne	SU
Organizowanie porad konsultacji dla uczniów, rodziców, nauczycieli	cały rok szkolny	Zgodnie z potrzebami	wychowawcy klas IV-VI, szkolny doradca zawodowy
Organizowanie spotkań ze szkolnym koordynatorem WSDZ	cały rok szkolny	Zgodnie z potrzebami	koordynator WSDZ
Monitorowanie na bieżąco realizację zajęć	cały rok szkolny	Sprawdzanie wpisów w dzienniku	dyrektor szkoły
Ewaluacja dotycząca realizacji WSDZ	czerwiec	Ankieta	koordynator WSDZ